

'The Rosenbergs' Den Ny Opera, Esbjerg 1.3.2015 Anm.

VEJEN TIL DEN ELEKTRISKE STOL

Musikdramaet om ægteparret Rosenberg, der blev dødsdømt for spionage under McCarty-bølgen af antikommunisme i 50'erne, har fine kvaliteter på Den Ny Opera i Esbjerg.

I U.S.A.s historie er McCarthyisme et begreb, der er blevet hængende i sproget. Det står for hysterisk, politisk forfølgelse og stammer fra den første halvdel af 1950'erne. McCarthyisme er baggrunden for den opera, Rhea Leman har skrevet sammen med Joachim Holbek. Hun som librettist. Han som komponist.

Den handler om ægteparret Ethel og Julius Rosenberg, som i 1953 blev henrettet i den elektriske stol. Ikke efter at have ventet i årtier på dødsgangen. En ventetid, vi ellers hører om i forbindelse med dødsdomme i U.S.A. Rosenberg-parret blev henrettet, relativt kort efter at dommen var faldet. Appel blev afvist. Han døde øjeblikkelig. Hun først efter fem minutter i stolen.

DOKUMENTAR-OPERA

Der er kun de to på scenen i Musikhuset i Esbjerg. Og kun tre musikere i graven. Violin, cello og klaver. En tæt sag. Komponeret af Holbek i et klart og gennemsigtigt sprog, lettilgængeligt, med nært forhold til klassisk musical. Man hører Gershwin og andre undervejs – Holbek er i øvrigt trænet filmkomponist i dansk sammenhæng.

Hans musik her er klart skrevet til musikdrama, til scenisk effekt og til sangere med operakultur i strube og knogler: Barytonen Jakob Bloch Jespersen som Julius Rosenberg og Liv Oddveig Midtmageli som Ethel Rosenberg.

En art dokumentar-opera. De to fortæller navnlig i 1. akt både om baggrunden for sagen, men også om deres personlige overvejelser om retfærdighed, om tilståelse eller ikke tilståelse – det sidste i henhold til den paragraf, der hedder: Jeg nægter at udtale mig. Det er mest i 2. akten, spillet mellem dem udvikler til egentlig følelsesladet opera. Dér tændes gnisterne. Vreden, kærligheden, tvivlen, fortvivlelsen. Han som den usikre, hun som den stærke i troen.

TROEN

De har begge en venstreorienteret fortid, de har begge troet på en forståelse mellem Rusland og U.S.A. i forlængelse af de to landes samarbejde under krigen – men der er forskel på deres standhaftighed over for det bombardement, de er udsat for offentligt og i retssystemet. Et skel, der trods alt ikke knuser deres samhørighed face to face med deres morderiske skæbne: To børn efterladt derhjemme og stemplingen som landsforrædere.

Jacob Bloch og Liv Oddveig er sangere med glimrende stemmekontrol og udtryk. Deres temperament er en smule hjemløse i 1. aktens stilistiske sving mellem fortælling og følelsesmæssigt nærvær. Der er megen ståen stille eller umotiveret vandring scenen rundt, som for at kompensere for den dobbelte indgang til historien.

Til gengæld ingen vaklen i 2. akten mellem de skift, de begge tager for at agere dommere det ene øjeblik, ofre det næste. De scener kunne være skrevet for flere medvirkende, men ok, ok – Den Ny Opera tager vel en budgetmæssig pause efter store udfoldelser gennem tidligere sæsoner.

Det væsentlige med dette nye operaværk er, at det har stærkt bevægende øjeblikke, især altså i 2. akten frem mod den makabre slutning. Det hele i Rhea Lemans egen iscenesættelse, der bygger op omkring en scenografi med truende fængsels- og retssags-uhygge. I første akt tilføjet gamle filmglimt, der effektivt viser tilbage til 50'erne amerikanske hverdag og enerverende kommunistforskrækkelse.

Den virkelige historie er beskrevet detaljeret i programmet. Den satte voldsomme spor i amerikanernes politiske holdninger.